

150. דו"ח קאצמאן, מפקד הס"ס והמשטרה במחוז גאליציה,
על פתרון הבעיה היהודית

עניין ממלכתי סודי

לבוב Lemberg

30 ביוני 1943

מפקד הס"ס והמשטרה SS- und Polizeiführer

במחוז גאליציה Galizien

Tgb. Nr. 42/43 g.R.-Ch/Fr.

הנרון: פתרון השאלה היהודית בגאליציה

אסמכתא: הדו"ח המצורף

מצורף: דו"ח אחד (3 העתקים)

העתק ראשון (מכורף).

אל

המפקד עליון של הס"ס והמשטרה מזרח
ס"ס אוֹפּוֹרְטוֹפְנִיהֶרֶר וגנראל של המשטרה

קריגר Krüger

קראקוב

במצורף אני מגיש את הדו"ח הסופי, העתק ראשון, על פתרון השאלה
היהודית במחוז גאליציה, ומבקש לקבלו לתשומת לב.

קאצמאן — Katzmann

ס"ס גרופנפיהרר

וגנראל-לויטנאנט של המשטרה

פתרון השאלה היהודית

במחוז גאליציה

גאליציה, כברת ארץ קטנה על פני כדור הארץ, היתה ידועה בפי כל בהקשר
ליהדות על ידי המושג "יהודים גאליצאים". כאן הם חיו בהמונים גדולים
ומלוכדים והיוו עולם בפני עצמו, שממנו ניזון גידול שאר יהדות העולם.
אפשר היה לפגוש אותם למאות אלפים בכל חלקי גאליציה.

לפי סטטיסטיקה ישנה משנת 1931 נמנו כאן כ-502,000 יהודים. מספר זה ודאי לא פחת משנת 1931 עד קיץ 1941. אין אפשרות לתת נתונים מדויקים מה היה מספר היהודים בגאליציה בעת כניסתם של החיילים הגרמנים. בסוף 1941 נמסר על-ידי היודנראטים בגאליציה המספר של 350,000. בכך, שמספר זה אינו נכון, אפשר להיווכח מסך-הכל היהודים המפונים, המובא כאן בסוף. בעיר לבוב בלבד נמצאו ביולי-אוגוסט 1941 כ-160,000 יהודים...

כאמצעי ראשון הופעל סימון כל היהודים בסרט זרוע לבן עם מגן-דוד כחול. לפי הוראת המושל הכללי היו סימון היהודים, רישומם וכן הקמת היודנראטים נתונים בידי מינהל לענייני פנים. תפקידו בתור משטרה היה קודם כל, להילחם באופן יעיל כנגד הספסרות העצומה שנוהלה על-ידי היהודים מכל הארץ. בייחוד היה צורך לפעול בתוקף נגד כל העצלנים המשוטטים והולכי בטל.

ההזדמנות הטובה ביותר לכך ניתנה בהקמת המחנות לעבודת כפייה על-ידי מפקד הס"ס והמשטרה. אפשרויות העבודה נפתחו בפנינו בראש ובראשונה בביצוע עבודה חשובה ביותר, הכרחית בשביל כל גיזרת החזית הדרומית כולה — שיפוץ ה-4 Dg [כביש], שהיה במצב קטסטרופלי. ב-15 באוקטובר 1941 הוחל בבניית המחנות בקירבת מסילת הברזל וכבר כעבור שבועות מספר קמו, על אף קשיים לא מבוטלים, 7 מחנות שבהם אוכסנו 4,000 יהודים. בעקבות המחנות הראשונים האלה באו מיד מחנות אחרים, כך שתוך זמן קצר אפשר היה להודיע למפקד הס"ס והמשטרה על 15 מחנות כאלה. דרך מחנות אלה עברו במשך הזמן כ-20,000 מכוונות העבודה היהודיים. היום אנו יכולים לדווח שעל אף כל הקשיים, שניתן להעלות על הדעת שעוררה בעיה זו, הושלמו כ-160 קילומטר של כביש.

בעת ובעונה אחת נרשמו על-ידי לשכות התעסוקה כל היהודים האחרים הכשרים לעבודה והועברו לעבודה מועילה. סימנים ראשונים לכך, שהיהודים רוצים להתחמק ממילוי הוראות השלטון, נתגלו כבר, הן בעת סימון היהודים על-ידי המגן-דוד וכמו כן ברישום על-ידי לשכות התעסוקה. אמצעי הביקורת שנקטו לאחר מכן הביאו למאסרם של אלפים. התברר יותר ויותר, שלא היה בכוחו של המינהל האזרחי לקרב את בעיית היהודים לקראת פתרון כלשהו מניח את הדעת. כך למשל, כיוון שניסיונותיה החוזרים של הנהלת העיר לבוב, לרכוז את היהודים ברובע מגורים יהודי סגור, נכשלו — נפתרה גם שאלה זו כלאחר יד על-ידי מפקד הס"ס והמשטרה והמנגנונים שלו. פעולה זו

היתה דחופה ביותר, כי במשך חודשי חורף 1941 התגלו במקומות שונים בעיר מוקדים גדולים של טיפוס הבהרות, שהיוו סכנה לא רק לאוכלוסייה המקומית, אלא במידה גדולה יותר לצבא החונה במקום או שעובר שם... בשל העובדה המיוחדת במינה, שכמעט 90% ממקצועות המלאכה בגאליציה היו בידי כוחות עבודה יהודיים, יכולנו לפתור את הבעיה רק צעד אחר צעד, כי הרחקה מיידית לא ענתה לאינטרסים של המשק המלחמתי. אף על פי כן לא יכולנו לציין תרומה מיוחדת בעבודה מצד היהודים שהועסקו בה. מקום העבודה שימש בשבילם לעתים רק אמצעי למטרה, דהיינו קודם כל להתחמק מן הצעדים נגד היהודים שהחריפו ושנית, בכדי לעסוק ללא הפרעה בעסקיהם המפוקפקים. רק על-ידי התערבותה המתמדת של המשטרה אפשר היה להתגבר על המצב. לאחר שנקבע, במקרים שהלכו והתרבו, שהיהודים השכילו לעשות עצמם חיוניים אצל נותני העבודה על-ידי הספקת סחורות נדירות וכו', נאלצנו לנקוט באמצעים דראקוניים ממש. לצערנו, עלינו לקבוע את העובדה המעציבה מאוד, שהגרמנים שהופעלו כאן, במיוחד הידועים בשם החברות המופעלות (Einsatzfirmen) או "האפוטרופסים הידועים לשמצה" (berüchtigte Treuhänder), ניהלו עם היהודים עסקי ספסרות מן הסוג הגרוע ביותר. נודעו מקרים, בהם היהודים, לשם השגת תעודת-עבודה מסוימת, לא רק שלא ביקשו שכר, אלא הוסיפו תשלום מצדם באופן שוטף. מעבר לזה, "הארגון מצד היהודים" למען "נותני העבודה שלהם" הגיע להיקף קטסטרופלי כזה, שהיה עלינו לפעול באופן הנמרץ ביותר למען עניין התרמית של העם הגרמני.

היות והמינהל היה חלש מדי, כדי להשתלט על תוהו ובוהו זה, קיבל לידינו בבת אחת מפקד הס"ס והמשטרה את כלל הגיוס של היהודים לעבודה. פוזרו לשכות העבודה הקיימות של היהודים, שהיו מאויישות במאות יהודים, בוטלו כל אישורי העבודה של חברות או מוסדות, ואושרו מחדש על ידי החתמה מצד משרדי המשטרה הכרטיסים, שניתנו ליהודים על-ידי לשכות התעסוקה. במהלך הפעולה הזאת נתפסו שוב אלפי יהודים, שברשותם תעודות מזוייפות, או שהשיגו תעודות עבודה בכל מיני תואנות שווא. גם יהודים אלה הובלו לטיפול מיוחד (Sonderbehandlung). במיוחד סייעו רשויות הַנְּוּרמאכט לחלאתה (Schmarotzertum) היהודית על-ידי הוצאת תעודות מיוחדות ללא ביקורת... היו מקרים, שבהם נמצאו ברשותם של היהודים שנתפסו מעשר עד עשרים תעודות כאלה. כאשר בהמשך הביקורת נאסרו יהודים נוספים,

ראו המעבידים חובה להתערב לטובתם. השתדלות זו נעשתה לעתים קרובות בצורה, שיש לציינה כמחפירה ביותר ...

למרות כל האמצעים האלה להסדרת גיוס היהודים לעבודה, הוחל בפניוויים ממחוז גאליציה מאפריל 1942 ופעולה זו בוצעה באורח שוטף. בשעה שהמפקד העליון של הס"ס והמשטרה בהוראתו המשטרית מ-10.11.1942 בדבר יצירת רובע מגורים יהודי התערב פעם נוספת באופן כללי בשאלה היהודית, היו כבר 254,989 יהודים מפונים או מועברים למקום אחר. עם קבלת הוראתו הנוספת של המפקד העליון של הס"ס והמשטרה, להחיש עכשיו את פינוים הכולל של היהודים, היה צורך בפעולות נוספות, כדי ללכוד את היהודים שמותר היה להשאיר אותם לפי שעה במפעלי החימוש. היהודים שנותרו בדרך זו הוכרוזו כאסירים-עובדים (Arbeitshäftlinge) של המפקד העליון של הס"ס והמשטרה, ואוכסנו במפעלים או במחנות שהוקמו לשם כך. בשביל לבוב עצמה הוקם בקצווי העיר מחנה גדול, שבו נמצאים לפי שעה כ-8,000 אסירים-עובדים יהודים. ההסכם עם הצבא, בדבר הפעלת אסירים-עובדים אלה והטיפול בהם, נעשה בכתב ...

בינתיים בוצע באופן נמרץ הפינוי הנוסף, כך שאפשר היה לבטל את כל רובעי המגורים של היהודים החל ב-23.6.1943. מחוז גאליציה נעשה על-ידי כך **חופשי מיהודים** (judenfrei), חוץ מהיהודים שבמחנות, הנתונים לפיקוח מפקד הס"ס והמשטרה.

היהודים הבודדים שעדיין נתפסים, נתונים לטיפול מיוחד מידי משטרת הסדר (Ordnungspolizei) ומשמרות הז'אנדרמריה. עד ה-27.6.1943 פונו סך הכל **434,329 יהודים** ... [כאן ניתנת רשימה של 21 מחנות, בהם עדיין נמצאים 21.156 יהודים].

בעת ובעונה אחת עם אקציית הפינוי בוצעה גם תפיסת רכוש היהודים. חפצי ערך נתפסו והועמדו לרשות המטה המיוחד "ריינהארד" (Reinhard). מלבד הרהיטים שנתפסו וכן כמויות גדולות של אריגים וכו' נתפסו והוכאו למטה מיוחד "ריינהארד", לפי סיכום ליום 30.6.1943:

25,580 ק"ג של מטבעות נחושת

53,190 ק"ג של מטבעות ניקל

97,581 ק"ג של מטבעות זהב

6,640 ק"ג של ענקי זהב

82,600 ק"ג של ענקי כסף

4,326,780	ק"ג של גרוטאות כסף
167,740	ק"ג של מטבעות כסף
18,490	ק"ג של מטבעות ברזל
20,050	ק"ג של מטבעות פליז
20,952	ק"ג של טבעות קידושין של זהב
22,740	ק"ג של פנינים
11,730	ק"ג של שיני זהב תותבות
28,200	ק"ג של קופסאות פודרה של כסף או מתכת אחרת
44,655	ק"ג של גרוטאות זהב
482,900	ק"ג של סכו"ם מכסף
343,100	ק"ג של נרתיקי סיגריות עשויות כסף או מתכת אחרת
20,880	ק"ג של טבעות זהב ואבני־חן
39,917	ק"ג של עדיים, עגילים וכו'
18,020	ק"ג של טבעות כסף
6,166	ק"ג של שעוני כיס שונים
3,133	ק"ג של שעוני כיס של כסף
3,425	ק"ג של שעוני יד של כסף
1,256	ק"ג של שעוני יד של זהב
2,892	ק"ג של שעוני כיס של זהב
68	מצלמות
98	משקפות
7	אוספי בולים
5	סלים עם בולי דואר שונים
100,550	ק"ג של 3 שקים של טבעות ותכשיטים זולים
3,290	ק"ג של תיבה אחת מלאה חרוזים
0,460	ק"ג של קופסה אחת מלאה חרוזים
0,280	ק"ג של קופסה אחת מלאה חרוזים
7,495	ק"ג של קופסה אחת של עטים נובעים ועפרונות אוטומטיים
	מזוודה של עטים נובעים ועפרונות אוטומטיים
	ארגז אחד של מציתים
	ארגז אחד של אולרי כיס
	ארגז אחד של אבזרי שעונים

כסף: שטרות מתכת [כאן בא פירוט של מטבעות ושטרות מסוגים שונים] ...

אכן, התעוררו עוד קשיים עצומים נוספים בשעת האקציות, מפני שהיהודים השתדלו בכל מחיר להתחמק מן הפינוי. לא רק שניסו לברוח, אלא התחבאו בכל מיני פינות שקשה להעלות על הדעת — בתעלות ביוב, בארובות ואפילו בבורות שופכין וכו'. הם התבצרו מאחורי בריקות בשבילים תת-קרקעיים, במרתפים שהפכו לבונקרים, בחורים בתוך האדמה, במחבואים מתוחכמים, בעליות גג ובמחסנים, בתוך רהיטים וכו'.

בה במידה שמספרם של היהודים הנותרים הלך והתמעט, כן גברה התנגדותם. כלי נשק מכל הסוגים, וביניהם במיוחד אלה ממוצא איטלקי, שימשו להם להגנה. היהודים קנו כלי נשק אלה מידי החיילים האיטלקים המוצבים במחוז, תמורת סכומים גבוהים של זלוטים ...

נתקלנו בבונקרים מתחת לאדמה שהכניסות אליהם הוכנו באופן מחושב, בחלקן מהדירות ובחלקן מבחוץ. במרבית המקרים היו הכניסות לבונקרים בגודל כזה, שרק אדם אחד בלבד יכול היה להשתחל פנימה. הגישות לבונקרים היו מוסוות עד כדי כך, שבלי ידיעה של המקום לא ניתן לגלות אותן ...

כיוון שהידיעות המרעישות על חימושם המוגבר של היהודים הלכו והתרבו, נקטנו בשבועיים האחרונים של חודש יוני 1943, בעת ובעונה אחת ככל מחוז גאליציה, באמצעים חריפים ביותר, בכדי להשמיר את הבריונות היהודית. אמצעים מיוחדים היו הכרחיים בזמן חיסול רובע המגורים היהודי בלבוב, שם סודרו הבונקרים שהוזכרו לעיל. כאן היה צורך, כדי למנוע אבידות מצדנו, לפעול מההתחלה בצורה ברוטלית — פוצצו בניינים אחדים או נהרסו באש. אגב כך התבררה העובדה המפתיעה, שבמקום 12,000 יהודים שעליהם נמסר, נתפסו 20,000 יהודים ...

* ראה תעודות 66, 67, 74.

** הכוונה לנתינת שוחד.

*** מחנה יאנובסקה (Janowska). מחנה עבודת־כפייה ומחנה ריכוז, שהוקם באוקטובר 1941 ברחוב יאנובסקה בלבוב ובו נרצחו יהודים רבים.